

HISTORIA CONTEMPORÀNIA UNIVERSAL

PROGRAMA Curs 1979-1980

Josep M. Benaül Berenguer

INTRODUCCIO.-

a) Sobre la Història

Història i periodisme.- Materialisme històric, estructuralisme, positivisme... davant el coneixament històric.- Història i "progrés".- Conceptes i realitat : la misèria de la teoria.

b) Sobre "l'època contemporània"

Les formacions socials precapitalistes.- L'excepció occidental.- La formació històrica dels països "avançats" i dels països depenents.- La prehistòria del sistema mundial.- Història contemporània i història recent.

c) Mètode i eines

Fonts: premsa i mitjans d'informació com a font històrica.- Bibliografia i revistes especialitzades.- Investigació i divulgació.- Mètodes de treball en un curs introductori.

1. LA CONSOLIDACIO DE L'HEGEMONIA OCCIDENTAL

Revolucions burgeses i capitalista.- La problemàtica de la revolució industrial.- El món i el domini britànic: les repúbliques sudamericanes i l'expansió per Àsia.- La consolidació del liberalisme a Europa: 1848 i després.- Formació i enfortiment de nous Estats-nació: Alemanya, Itàlia, Estats Units i Japó.

2. REFUTACIO I DESENVOLUPAMENT DEL CAPITALISME

La formació de la classe obrera.- Gènesi i expansió dels corrents socialistes.- El moviment obrer en el segle XIX.- El desenvolupament desigual a Europa.- La transició vers una nova fase imperialista.- El repartiment del món i el colonialisme. Les premisses de la guerra.

3. GUERRA I REVOLUCIONS

L'impacte de la Gran Guerra: Alemanya, Itàlia, Rússia... - La revolució russa.- La crisi de la II Internacional i la creació de la I.C. - La revolució xinesa.- La revolució mexicana.- L'imperialisme en el període d'entreguerres.- El desvetllament dels nacionalismes.- La U.R.R.S. i el fenomen stalinista.- La crisi del 1929.- Comunisme i socialisme en els anys vint-trenta.

4. FEIXISME I MOVIMENTS FEIXISTES

La reacció en front els moviments revolucionaris.- El procés històric dels feixismes.- L'anàlisi del cas italià.- La República de Weimar i l'ascens del nazisme.- El moviments feixistes en els anys trenta.- Historiografia i teoria política davant el feixisme.

5. GUERRA I GUERRA FREDA

La cursa cap a la II Guerra Mundial.- Els dissenys dels vencedors: Ialta i Postdam.- Les "revolucions" de l'Est d'Europa.- L'excepció iugoslava i el sacrifici grec.- La postguerra de l'Europa occidental.- La revolució xinesa.- El camí cap a la descolonització.- Els populismes llatinoamericans: el peronisme.- La guerra freda i l'hegemonia nordamericana.

6. LA NOVA FASE IMPERIALISTA I EL DESVETLLAMENT DE LA PERIFERIA

Descolonització i imperialisme.- El jeroglífic africà.- El món àrab i el conflicte amb Israel.- Els moviments d'alliberament nacional: de Bandung a la revolució cubana.- Àsia: de la independència i partició de l'Índia als dos Vietnam.- Amèrica Llatina: reformismes i intervencionisme nordamericà.- Les crisis de les societats de l'Est: Berlín, Polònia i Hongria.- El moviment comunista: de la Kominform al XXé Congrés.- Europa Occidental: el M.C.E. i les sotragades de la descolonització.- Els U.S.A.: del "new deal" a Eisenhower.

7. LA PROBLEMÀTICA CONTEMPORÀNIA DELS PAÏSOS DESENVOLUPATS

La qüestió de la distensió.- Anglaterra i la crisi de l'Ulster.- La V República i el maig francès.- Itàlia i les arrels de l'eurocomunisme.- La nova Alemanya.- Els U.S.A.: de Kennedy al Watergate.- El bloqueig de l'esquerra en el món occidental.- Els països de l'Est: el 68 txecoslovac i la disidència.

8. LA HISTORIA RECENT DELS PAÏSOS DEPENDENTS

Les revolucions de la perifèria : de Cuba a Etiòpia.- La crisi del moviment comunista internacional i la revolució cultural xinesa.- La problemàtica africana : velles i noves tensions.- El món àrab: palestins i petrodòlars.- Àsia: el subimperialisme japonès.- Llatinoamèrica : les dictadures del "cono sur" i la revolució a centreamèrica.

HISTORIA CONTEMPORÀNIA UNIVERSAL
BIBLIOGRAFIA PER A LA INTRODUCCIO

CURS 1979-80

Josep M. Benaül

- ACOSTA, José
El Imperialismo capitalista. Concepto, periodos y mecanismos de funcionamiento
Barcelona, Blume, 1977.
Para leer El Capital
México, Siglo XXI, 1974.
Sobre el desarrollo desigual de las formaciones sociales. (Assaig introductorio de Miquel Barceló). Barcelona, Anagrama, 1976
El desarrollo desigual. Ensayo sobre las formaciones sociales del capitalismo periférico. Barcelona, Fontanella, 1973.
Clases y naciones en el materialismo histórico. Barcelona, El Viejo Topo, 1979.
- ARRIGHI, Giovanni
La geometria dell'Imperialismo
Milano, Feltrinelli, 1978.
Cinco ensayos de materialismo histórico.
Barcelona, Laia, 1976.
- BALIBAR, Etienne
Introducció a la història contemporània
Barcelona, Ediciones 62, 1966 (Edició castellana a Guadarrama Madrid).
- BARRACLOUGH, G.
Libertad y necesidad en la historia
Madrid, Revista de Occidente, 1974.
- BERLIN, Isaiah
Ideología y clases sociales
Barcelona, Grijalbo, 1977.
- BLACKBURN, Robin (ed.)
¿Qué es la historia?
Barcelona, Seix y Barral, 1965.
- CARR, Edward H.
¿Hacemos tabla rasa del pasado? Sobre la historia y los historiadores.
Madrid, Siglo XXI, 1978.
- CHESNEAUX, Jean
En favor de la historia
Barcelona, Anagrama, 1977.
- DHOQUOIS, Guy
Estudios sobre el desarrollo del capitalismo
Buenos Aires, Siglo XXI, 1971.
- DOBB, Maurice
La historia
Barcelona, Salvat, 1973 (Colección GT).
- FONTANA, Josep
La nouvelle histoire
Paris, CEPL, 1978 (Les Encycloodies du savoir moderne).
- LE GOFF, Jacques
i altres
El imperialismo
Madrid, Alianza Editorial, 1972.
- LICHTEIM, Georges
Conceptos analíticos fundamentales
Madrid, Ed. Villalar, 1977.
- MELOTTI, Umberto
La miseria del historicismo
Madrid, Alianza Editorial, 1973.
- POPPER, Karl R.
Historia y verdad
Barcelona, Crítica, 1976.
- SCHAFF, Adam
The poverty of theory and other essays
London, Merlin Press, 1979.
- THOMPSON, Edgar P.
Historia marxista, historia en construcción
Barcelona, Anagrama, 1974.
- VILAR, Pierre

- ABENDROTH, Wolfgang
Historia social del movimiento obrero europeo
Barcelona, Estela (Laia), 1970.
- ADAMS, Willi Paul
Los Estados Unidos de América
Madrid, Siglo XXI, 1979. Vol. 30 H.U.
- BAIROCH, Paul
El tercer mundo en la encrucijada
Madrid, Alianza Editorial, 1973.
- BELMONTE, José
Historia contemporánea de Iberoamérica.
Madrid, Guadarrama, 1971. 3 vols.
- BERENQUER, Jean
L'Europe danubienne de 1848 à nos jours
Paris, Presses Universitaires de France, 1976.
- BERG, Eugène
Chronologie Internationale, 1945-1977
Paris, P.U.F., 1979.
- BIANCO, Lucien
Asia contemporánea
Madrid, Siglo XXI, 1976. Vol. 26 H.U.
- BOUVIER, Jean
Initiation au vocabulaire et aux mécanismes économiques contemporaines (XIXe-XXe S.)
Paris, SEDES, 1969.
- BRIGGS, Asa dir.
El siglo XIX. Las contradicciones del progreso
Barcelona, Labor, 1973.
- BRUUN, Geoffrey
La Europa del siglo XIX, 1815-1914
México, Fondo de Cultura Económica, 1964.
- BULLOCK, Alan dir.
El siglo XX. La historia de nuestro tiempo
Barcelona, Labor, 1974.
- CHESNEAUX, Jean
Asia Oriental en los siglos XIX y XX
Barcelona, Labor, 1969.
- CHEVALIER, Francois
L'Amérique Latine de l'Indépendance à nos jours
Paris, P.U.F. 1977.
- COLER, Christfried
Diccionario por fechas de la Historia Universal
Barcelona, Juventud, 1975.
- COQUERY-VIDROVITCH, C.
i MONIET, H.
Africa negra de 1800 a nuestros días
Barcelona, Labor, 1975.
- CROUZET, Michel
La época contemporánea. La aurora de una civilización
Barcelona, Destino, 1969. Vol. 7 H.G.C.
- DOBB, Maurice
Estudios sobre el desarrollo del capitalismo
Buenos Aires, Siglo XXI, 1971.
- DUROSELLE, J. B.
Europa de 1815 a nuestros días. Vida política y relaciones internacionales.
Barcelona, Labor, 1974.
- FERRO, Marc dir.
La historia de 1871 a 1971
Bilbao, Mensajero, 1976, 2 vols.
Diccionarios del Saber Moderno.
- FIELDHOUSE, David
Economía e Imperio. La expansión de Europa 1830-1914
Madrid, Siglo XXI, 1977.
- FOLHEN, Claude
La América anglosajona de 1815 a nuestros días
Barcelona, Labor, 1976.
- FURTADO, Celso
La economía latinoamericana desde la conquista ibérica hasta la revolución cubana
México, Siglo XXI, 1974 (5a edición).
- GANN, L.H. i
DUIGNAN, P. dirs.
Colonialism in Africa 1870-1960
Cambridge, Cambridge U.P., 1969. 5 vols.
- GRUNEBaum, G.E. Von
El Islam desde la caída de Constantinopla a nuestros días
Madrid, Siglo XXI, 1975. Vol. 15 H.U.
- GUILLAUME, P.
Le monde colonial XIXe-XXe siècles
Paris, Armand Colin, 1970.